

Szabó Pál levele Erdei Ferencnek 1951-ből ^[1]

Szabó Pál, az ötvenes években is „jegyzett” népi író 1951. november elején írt levelében Erdei Ferenc földművelésügyi minisztert értesíti a tiszántúli parasztság körében tapasztalt igazságtalan intézkedésekről. Azok érdekében szól, akiket rossz minőségű, szikes földjük, szegényparaszti helyzetük ellenére kuláklistára vettek, miközben „azok a kisparasztok, akiket távolról sem érint a kulák kérdés szele, anyagilag egészen jól vannak”.

Bevezetés

Szabó Pál (1893-1970), a *Talpalatnyi föld* és az *Isten malmai* híres írója, a *Nemzeti Parasztpárt* első elnöke - a Földművelésügyi Minisztérium iktatókönyvének tanúsága szerint - 1951. november elején írta az - akkor már csupán jogi értelemben létező - Nemzeti Parasztpárt fejlődés papírján az alábbi levelet egykori párt- és íróársának, az agrártárca akkori irányítójának, Erdei Ferenc földművelésügyi miniszternek. Mint ismeretes, 1948 második felében kuláknak nyilvánították, és 1949 tavaszán listákra tették azokat a gazdákat, akiknek a birtoka a 25 holdat, földjük tiszta jövedelme pedig a 350 aranykoronát elérte. E két kritérium bármelyikének (sőt számos, további feltételnek) a megléte már önmagában megtorló intézkedést eredményezett. A Biharugrán (Békés megyében) született és a második világháború után is aktívan politizáló népi író azok érdekében emelte fel a szavát, akiket 25 holdnál nagyobb, de rossz minőségű birtokaik miatt „szabályosan”, a falu igazságérzete szerint azonban teljesen alaptalanul üldöztek.

Az új regény, amellyel Szabó Pál e levél tanúsága szerint *győtrődött*, minden bizonnyal az 1953-ban megjelent és a falu szocialista fejlődését ábrázoló *Új Föld* című lehetett, amely magán viseli a *szocialista regény* sematizmusának összes rossz vonását. Ennek előjelei már ebben a levélben is felbukkannak, mivel Szabó - a *helytelenül értelmezett* osztályharcon túl - a tszcs fejlődését hátráltató tényezők között említi azt is, hogy a kisparasztok „anyagilag egészen jól vannak.”

A levelet Erdei Ferenc *Szöke Mátýásra*, egyik helyettesére szignózta, aki néhány nappal később írásban azt válaszolta főnökének, hogy „Szabó Pál bátyánknak igaza van”, ti. mindenfelé tömegesen fordultak elő hasonló esetek. A miniszterhelyettes azt javasolta, hogy a levélben említett *probléma* rendezésére készítsenek Politikai Bizottsági előterjesztést, amire azonban - ismereteim szerint - nem került sor.

Forrás

NEMZETI PARASZTPÁRT
ORSZÁGOS KÖZPONTJA
Budapest, VI. Sztálin-út 110.
Telefon: 112-850

Kedves Barátom!

Új regényemmel győtrődöm, és így meglehetősen sokat vagyok vidéken, többek között a falumban is, Ugrán. Feltétlenül fontosnak tartom, hogy értesítsek a következőkről.

Az én falumban, Ugrán 1940-ben volt a tagosítás. Egy becsértékű föld tagosításkor, 1 kat. hold jóminőségű földet jelent a helyi viszonyoknak megfelelően. 4-5 becsértékű föld rosszminőségű földön, tehát nálu(n)k sziken 20-30, sőt 40 kat. hold földet is jelentett. Ezeket a földeket valakinek el kellett fogadni akkor, vagy tetszett neki, vagy nem. Így történt, hogy három vagy négy holdas kisparasztok kint a sziken 20-30-40 kat. holdú parasztok lettek a tagosítás után. Amelynek kevés része csupán rossz szántó, a többi mocsár, vagy vad szik és aranykorona, tiszta jövedelme 40-60 vagy legfeljebb 100 aranykorona összesen. De mindezt csak a következőkért mondom;

Az Alkotmány ünnepén fenn voltam az ünnepélyen, s a kulák szegyeintáblán többek között ott találtam J. Kiss Viktort, aki a múltban is jó ellenzéki kisparaszt volt, a felszabadulástól kezdve én miattam parasztpárti, később itt a központban pártiskolát is végzett, utána járási titkárrá lett, és most kuláklistán van. Birtokának tiszta jövedelme 120 aranykorona. Amiből csak 9-10 hold valamilyen szántó. Mivel beadási kötelezettségének, főként a tojásnak nem tudott eleget tenni, a Járásbírószág elítélte 4 hónapra. Megfellebbezte, a fellebbezési tárgyalása meg volt míg otthon voltam, én nem tehettem mást, minthogy adtam mellé egy levelet, aminek alapján nyilván felmentik.

De van itt kisparaszt, akinek 43 aranykorona tiszta jövedelme van, és aki részesaratásba járt és cséplőgéphez, és aki kuláklistán van.

A faluban egyáltalán nincs senki, akinek a vagyona elérné a 250 aranykoronát. Az osztályharcot természetesen itt is megakarták indítani és meg is indították illetékesek, tehát a járás és a megye. Világos, hogy vannak kulákhajlandóságú emberek, volt módosabb [sic] emberek, de ezeknek úgy látszik, hogy családi kapcsolataik a Tanáccsal elég jók, mert ezek helyett, ezeket a sziki embereket áldozták fel. Ami végzetesen rossz, nemcsak a termelőszövetkezetek fejlődésére nézve, hanem különösen a Pártra. Annnyira rossz, hogy én ezt helyi viszonylatban nemcsak végzetesnek, hanem tragikusnak tartom.

Az ugrai esetből kiindulva próbáltam tájékozódni más szikes területek felé, és úgy látom, hogy nagyjából ugyanez a helyzet van. A paraszti birtokok kötelezettségei erős progresszivitással odáig emelkednek a rossz földű parasztságnál, hogy kötelezettségeiket teljesíteni egyáltalán képtelenek. De amihelyt kikerülnek ügyeikkel a faluból a Járási bizottsághoz vagy a megyéhez, és ezeken keresztül a bíróságokhoz, természetesen itt kizárólag csak a holdak számát nézik, tehát úgy kezelik őket, mint más kulákokat. Szinte emberfeletti az a győtrődés, amin ezek keresztül mennek. Beszéltem egy fiatalemberrel, Kovács Ernőnek hívják, ismertem az apját, nagyapját és magát. Ez az ember tagosításkor katona volt és így tudtán és akaratán kívül kikerült a szikre a földjével. Most 36 holdja van, aminek csak egy kicsi része rossz szántó, és van 4 apró gyereke, és valami elképesztő, amit ez az ember, ez a család végig járt.

Nem írói hangulattal írom ezeket, hanem a dolog sokkal keservesebb és fájóbb mindennél. Eltekintve attól, hogy politikailag végzetesen rossz, egyrészt, mert igazságtalan, másrészt, mert ezeknek az embereknek a gyerekei, mivel igen sok van nekik, katonák, munkások, népes családjuk révén nagyon be vannak ágyazódva a falu szegény rétegébe, szinte tragikus visszatetszést szül. A termelőcsoport, a termelőcsoportok egyáltalán nem fejlődnek, a Párt is elszigetelődött, szóval én arra kérem, hogy igen hamar nézzétek meg közelről ezt a kérdést. Valamilyen generális intézkedés kellene a szikföldek felé. Mert hiszen ez a szik nem is kell a termelőcsoportnak sehol, ezek az emberek mennének, odahagynák, de még ezt sem tehetik meg.

Igen kérek, hogy engem értesíts, hogy mit lehet csinálni ebben az ügyben.

Ebből kiindulva, azt hiszem, hogy én teljesen látom a vidék, tehát a parasztság hangulatát a Tiszántúlon. Hiszen éppen azért győtrődök én is új regényemmel, valami olyant csinálni, olyant írni, ami mihamarabb segítene a kérdés megoldásában. Csak egy példát említek: az új beszozálatási rendelet ellen a következőkép készülnek a védekezések.

Nem tartani fejőstehenet, hanem helyette tinót, vagyis ökröket állítani be. Ez a szinte mozgalomnak tetsző szándék, amint én értesültem, és úgy látszik, hogy eléggé jól, Komádiból indul. Komádi nagy község, talán 6-7 000 lakosa is van.

Egyébként azok a kisparasztok, akiket távolról sem érint a kulák kérdés szele, anyagilag egészen jól vannak. Felment a disznó ára, a tehén ára, a takarmány sok: 4000.- Ft egy jó fejőstehen. A süldők, malacok megint nagy értéket képviselnek, és van olyan tanyasi kisparaszt, 6-8 holdas, akinek 10-15 süldője is készül a meghízásra! Egyrészt tehát, ez a váratlan anyagi mód hátráltatja a termelőcsoportok fejlődését, másrészt, pedig a helytelenül értelmezett és sok helyen megindított osztályharc.

Azokat az embereket, akiket a falu kis rongyembernek, tehát kupecnek, kocsmárosnak és hasonlóknak ismert, a fene se sajnálja, ha kuláklistára kerül. Hiszen a falunak minden időben volt és ma is van egy egészséges igazságérzete. Viszont szinte fenntartás nélkül mellé áll mindazoknak, akiknek a sorsuk, szemléletük azonos az övékével.

Ezek Ferenc nagyon komoly dolgok, komolyabbak mind [!] ahogy én leírhattam, kérek sürgősen foglalkoztatok vele.

Sok üdvözléssel:

Szabó Pál

Címkék:

[Nemzeti Parasztpárt](#) ^[2]

[Szabó Pál](#) ^[3]

[Földművelésügyi Minisztérium](#) ^[4]

Kiadás: 5. évfolyam (2005) 5. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/szabo_pal_levele_erdei_ferencnek_1951bol.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/politika/szabo_pal_levele_erdei_ferencnek_1951bol.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nemzeti-parasztpart>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/szabo-pal>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/foldmuvelesugyi-miniszterium>